

Debreceni Ítéltábla

Gf.III.30.131/2024/14.

A Debreceni Ítéltábla a Gáts Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: dr. Gáts Andrea ügyvéd) által képviselt Felperes (cím, cégjegyzékszám) felperesnek – a dr. Szőnyi Tamás ügyvéd (cím) által képviselt Alperes (cím) alperes ellen vállalkozói díj megfizetése iránti perében a Debreceni Törvényszék 2024. január 12-án kelt 9.G.40.052/2020/180. számú ítélete ellen az alperes 187. sorszámú fellebbezése és a felperes Gf.4. sorszámú (Gf.8. sorszám alatt kiegészített) csatlakozó fellebbezése, az ide egyesített Gf.III.30.047/2024. számú ügyben a Debreceni Törvényszék 2024. január 17-án kelt 9.G.40.052/2020/182. számú kiegészítő ítélete ellen a felperes 186. sorszámú fellebbezése, valamint a szintén ide egyesített Gpkf.III.30.124/2024. számú ügyben a Debreceni Törvényszék 2024. február 15-én kelt 9.G.40.052/2020/189. számú végzése ellen a felperes 190. sorszámú fellebbezése alapján az alulírott napon meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság 182. sorszám alatt kiegészített 180. sorszámú ítéletének a nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét megváltoztatja, a felperes keresetét teljesen elutasítja.

Mellőzi az alperes perköltség megfizetésére kötelezését.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 7 627 388 (Hétmillió-hatszázhuszonhétézer-háromszáznolcvannyolc) Ft elsőfokú és 3 185 800 (Hárommillió-száznolcvanötezer-nyolcszáz) Ft másodfokú perköltséget.

Az elsőfokú bíróság 182. sorszámú kiegészítő ítéletének a nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét és az elsőfokú bíróság 189. sorszámú végzését helybenhagyja.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A felperes 2017. március 27-én vállalkozási szerződést kötött az alperessel, amely alapján elvállalta a cím számú ingatlan IV. épületének bontási és építési munkálatait a szerződésben és mellékleteiben részletezett műszaki tartalom és az átadott kiviteli tervdokumentáció szerint, első osztályú minőségben (1.1.1.) azzal, hogy a bontási munkák és a tervek felülvizsgálata során esetlegesen felmerülő, a kivitelezési munkákat érintő változtatásokat a felek pót- vagy elmaradó munkaként elszámolják (1.1.2.). A felperes vállalta, hogy az összes átvett tervet egységesen kezeli, az általa tapasztalt ellentmondásokat pedig jelzi az alperesnek, aki azokat kiküszöböli (1.1.3. pont). A felek a felperes vállalkozói átalánydíját nettó

405 000 000 Ft-ban határozták meg (1.3.1. és 1.3.2.), amely csak a pótmunkák és a hatóságok által jogszabályváltozás miatt elrendelt munkák értékével változhat (1.3.5.). A munkaterület átadásának időpontja 2017. április 3. (2.1.1.), a teljesítési határidő pedig 2018. január 15. lett (1.4.1.). Az építési naplót az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Épkiv.) szabályainak megfelelően a felperes vállalta vezetni (2.2.1.), aki kijelentette, hogy átvette és megvizsgálta, valamint a szerződés teljesítéséhez minden szempontból megfelelőnek és teljes körűnek találta az átadott dokumentációkat és engedélyeket (2.4.3.), így elismerte, hogy minden olyan adat és információ a rendelkezésére áll, amely a szerződés teljesítéséhez szükséges (2.4.4.). Vállalta, hogy a lehető legszorosabban együttműködik az alperessel, valamint rendszeresen és folyamatosan tájékoztatja őt a szerződés teljesítése során felmerülő valamennyi lényeges körülményről azzal, hogy a tájékoztatás elmulasztásának vagy késedelmes teljesítésének a következményeit kizárólag ő viseli (2.5.1.). Kötelezte magát arra is, hogy együttműködik a munkaterületen dolgozó többi vállalkozóval (2.5.2.). A felek megállapodtak abban, hogy pótmunkát kizárólag az írásba foglalt megállapodásuk alapján lehet végezni (2.11.1.), többletmunkáért azonban nem jár díjazás (2.11.6.). Az alperes jóteljesítési garanciaként a használatbavételi engedély átvételéig, szavatossági garanciaként pedig a jóteljesítési garancia megfizetését követő 2 év elteltéig jogosult lett a nettó 350 000 000 Ft-ban meghatározott felújítási díj 5-5%-ának visszatartására (3.6.1. és 3.7.1.). A felperes határidő mulasztás esetére a késedelmes teljesítés orvoslásáig fennálló időszak minden napjára a pótmunkák ellenértékét is magában foglaló nettó díj 1%-ának megfelelő késedelmi kötbér fizetését vállalta (3.9.). A felek a díjfizetési késedelem esetén járó késedelmi kamat mértékét a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal egyezően határozták meg (3.10.), és rögzítették, hogy a szerződést csak írásban lehet módosítani (6.8.).

[2] Bár a felperes a vállalkozási szerződés tárgyát képező, házigyári technológiával felépített 4500 m² alapterületű épületet a szerződéskötés előtt többször megtekintette és azon feltárásokat is végzett, a megállapodást anélkül írta alá, hogy megismerte volna a kiviteli tervdokumentációt. Az ugyanis a szerződéskötéskor még nem volt kész, így a szerződés mellékletét képező költségvetési kiírást az engedélyezési tervek alapján töltötte ki. Egyes kiviteli terveket 2017 júniusában vett át, amikor a bontási munkák már folyamatban voltak. Erre tekintettel a felek 2017. szeptember 1-én módosították a vállalkozási szerződésüket. Az átadott kiviteli tervekhez igazították a szerződés mellékletét képező költségvetési kiírást (2.1.), és megállapodtak abban, hogy a felperes elvégzi a mellékletben foglalt épületgépészeti munkákat is (3.1.). Ennek megfelelően az átalánydíjat nettó 475 000 000 Ft-ra felemelték, amelyből „a tervmódosításra” nettó 18 000 000 Ft, az épületgépészetre pedig nettó 52 000 000 Ft jutott (4.2.), továbbá a teljesítési határidőt kitölték 2018. március 31-ig. Ezen felül a vállalkozási szerződést – előlegfizetés céljából – 2017. április 11-én és 2017. november 21-én is módosították, mindkét alkalommal megerősítették a megállapodás módosítással nem érintett rendelkezéseit. A felperes ezeket a szerződésmódosításokat is úgy írta alá, hogy nem volt a birtokában a teljes kiviteli tervdokumentáció, mert a közműterveket, a tűzvédelmi terveket, a csomóponti részletrajzokat és a parkoló csapadékvíz-elvezetési terveit csak ezek aláírása után kapta meg.

[3] Az alperes – a szerződéstől eltérően – emailen és szóban több pótmunkát is megrendelt a felperestől, aki azokat elvégezte, határidő-módosítást pedig nem kért. Az alperes 2017 novemberétől nem rendelkezett műszaki ellenőrrel, de biztosított kapcsolattartókat, mindezt a felperes az építési naplóban szintén nem sérelmezte. Az erős- és gyengeáramú kivitelezést, a liftépítést, a klimatechnikát, valamint a hő- és füstvezetést a felperes munkáival érintett munkaterületen más vállalkozók végezték, amellyel kapcsolatban a felperes annyit jelzett az építési naplóban, hogy egyes klímák áthelyezése során sérült az általa végzett kivitelezés. Azt, hogy ezen tényezők – az esetleges átfedésekre és a megfelelő munkaszervezéssel

elhárítható akadályokra is figyelemmel – összességükben mennyivel késleltették a felperes által vállalt munkák határidőre történő befejezését, nem lehet megállapítani, mert a felperes nem dokumentálta kellő részletességgel a projekt tényleges időbeli lefutását.

[4] A felperes a munkát 2018. augusztus 30-án készre jelentette, azt az alperes – az elvégzett pótmunkákkal együtt – 2018. szeptember 13-án vette át, a használatbavételi engedélyt pedig 2018. október 12-én kapta meg. Ennek ellenére csak 2019. június 3-án állított ki teljesítésigazolást a ki nem fizetett vállalkozói díjról, amely – 6 714 865 Ft elmaradt munka levonása után – 19 374 129 Ft-nak felelt meg. Ezen felül a használatbavételi engedély átvételekor esedékessé vált nettó 20 327 129 Ft jótéjesítési garancia is. Az alperes e tartozásaiba 2019. június 7-én beszámított 20 napi késedelmi kötbért. Mivel a kivitelezés során csupán 12 047 155 Ft pótmunkadíjat fizetett a felperesnek, fennmaradt 17 242 421 Ft pótmunkadíjból eredő tartozása is, amelybe 2020. április 3-án beszámította a 20 napi késedelmi kötbérből fennmaradó tőkeösszeget és annak 2019. június 7-től járó kamatát. 2020. október 12-én esedékessé vált nettó 20 327 129 Ft szavatossági garancia is, amelybe 2020. november 12-én beszámította a 20 napi késedelmi kötbérből fennmaradó tőkeösszeget és annak 2020. április 3-tól járó kamatát.

[5] A felperes kérelmére készített szakvéleményében a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv (a továbbiakban: TSzSz.) a pótmunkát 14 620 173 Ft, a ki nem fizetett díjat pedig 19 374 129 Ft-ban fogadta el azzal, hogy ebből le kell vonni 5% szavatossági garanciát. Megállapította továbbá, hogy a projekt reális befejezési határideje a tervcsúszások és a pótmunkák időigényének figyelembevételével a szerződés aláírását követő 18. hónap vége, ami 2018. szeptember 26-nak felel meg.

[6] A felperes a módosított keresetében arra kérte a bíróságot, hogy kötelezze az alperest 88 926 348 Ft és járulékainak megfizetésére elsődlegesen vállalkozási szerződés teljesítése, másodlagosan pedig jogalap nélküli gazdagodás címén. Az elsődleges keresetét a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:238. §-ára, 6:252. § (1) bekezdésére, valamint a 6:243-245. §-aira alapította, és arra hivatkozott, hogy az általa követelt összegből 21 795 908 Ft pótmunkadíj, 7 091 700 Ft többletmunkadíj, 19 374 129 Ft vállalkozói díj, 20 327 129 Ft jótéjesítési garanciaként visszatartott díj, 20 327 129 Ft pedig szavatossági garanciaként visszatartott díj. A másodlagos keresetét a Ptk. 6:579-580. §-aira alapította, és arra hivatkozott, hogy az alperes azért gazdagodott jogalap nélkül az ő rovására, mert ezt az összeget akkor is ki kellett volna fizetnie, ha a munkát mással végezteti el.

[7] Az alperes a módosított ellenkérelmében nem vitatta a vállalkozói díj, valamint a jótéjesítési és a szavatossági garanciaként visszatartott díj címén előterjesztett elsődleges keresetet, a felperes által követelt pótmunkadíjat azonban csupán részben ismerte el, a többletmunkadíj címén benyújtott elsődleges keresetet és a másodlagos keresetet pedig teljesen elutasítani kérte. Arra hivatkozott, hogy pótmunkát csak írásbeli megállapodás alapján lehetett volna végezni, ilyet azonban a felek nem kötöttek, így a felperest – az általa kifejezetten elismert tételek kivételével – nem illeti meg pótmunkadíj, továbbá az átalánydíjon felül többletmunkadíjra sem jogosult. Alaptalan a másodlagos kereset is, mert a felek között vállalkozási szerződés jött létre, ezért a jogvita eldöntése során nem lehet alkalmazni a jogalap nélküli gazdagodás szabályait.

[8] Az alperes a keresettel szemben beszámítási kifogást is előterjesztett. Arra hivatkozott, hogy a felperes 2018. április 1-től az építési napló lezárásig: 2018. szeptember 19-ig késedelembe volt, ezért 172 napra napi 4 917 077 Ft késedelmi kötbér illeti meg. Ebből 20 napi kötbért, azaz 98 341 546 Ft-ot számított be a felperes követelésébe oly módon, hogy 2019. június 7-én a ki nem fizetett vállalkozói díjból és a jótéjesítési garanciaként visszatartott díjból, 2020. április 3-án a pótmunka- és a többletmunkadíjból, 2020. november 12-én pedig a szavatossági garanciaként visszatartott díjból eredő tartozása szűnt meg azzal, hogy

az utóbbi két beszámítás során kérte elszámolni az első beszámítás után fennmaradt tőkeösszegnek a 2019. július 7-től a beszámításig járó, a Ptk. 6:155. §-a szerint kiszámított kamatát. Arra az esetre, ha az ellenkövetelése nem lenne alapos, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 39/A. § (6) bekezdése alapján annak az igazolására kérte kötelezni a felperest, hogy kifizette az alvállalkozóit. A felperes késedelmi kamatkövetelését arra hivatkozással is vitássá tette, hogy nem tett eleget a számlaadási kötelezettségének.

[9] A felperes a beszámítási kifogás elutasítását kérte. Érvelése szerint a késedelmet az ellenőrzési körén kívül eső, a szerződéskötéskor általa előre nem látható és el nem hárítható okok: az alperes tervszolgáltatási késedelme, a műszaki ellenőr és a vállalkozók közötti koordináció hiánya, valamint a pót- és többletmunkák időigénye idézte elő, ezért kimentette magát a késedelem alól.

[10] Az elsőfokú bíróság a fellebbezett ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 77 270 808 Ft-ot, ebből 36 616 550 Ft után 2018. szeptember 13-tól, 20 327 129 Ft után 2018. október 12-től, 20 327 129 Ft után pedig 2020. október 12-től a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot, továbbá 20 397 835 Ft perköltséget, az ezt meghaladó keresetet pedig elutasította.

[11] A határozatának fellebbezett részét azzal indokolta, hogy a Ptk. 6:244. § (2) bekezdése szerint pótmunkának minősül az utólagosan megrendelt, a vállalkozási szerződés részét eredetileg nem képező munka. A Kúria Pfv.V.20.905/2013/5. számú ítélete és a XXXII. számú Polgári Elvi Döntés alapján utólagos megrendelésnek kell tekinteni azt, ha a megrendelő tudomást szerez arról, hogy a vállalkozó az eredeti megállapodás kereteit meghaladó munkát végez, és ez ellen nem tiltakozik. Ilyenkor a megrendelő nem mentesülhet a pótmunkadíj megfizetése alól arra hivatkozással, hogy a felek a pótmunka megrendelés érvényességét írásbeli alakhoz kötötték, a szerződésmódosítás ugyanis a teljesítés vagy egy részének elfogadásával érvényessé válik. Bár e határozatok a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) hatálya alatt születtek, az általuk adott iránymutatást a Ptk. hatálya alatt is alkalmazni kell, mert az 1/2014. Polgári jogegységi határozat szerint a XXXII. számú PED beépült a Ptk.-ba, a Ptk. 6:94. § (1) bekezdése pedig teljesen megegyezik az 1959. évi Ptk. 217. § (2) bekezdésével. Erre tekintettel az alperes alap nélkül hivatkozott arra, hogy a felperes írásbeli pótmunka megállapodás hiányában nem követelhet pótmunkadíjat, ezért meg kellett vizsgálni, hogy a keresetben megjelölt munkák részét képezték-e a felek eredeti megállapodásának, ha nem, azokat a felperes elvégezte-e, az alperes átvette-e, az ellenérték pedig reálisnak minősül-e. Ezen a szakkérdésekre az elsőfokú bíróság előbb Szakértőt szakkértőt rendelte ki, aki azonban a szakkértő tevékenységét – az egészségi állapota miatt – megszüntette, ezért a szakvéleményének ellentmondásait nem tudta feloldani. Emiatt a Kft.1 személyében új szakkértőt rendelt ki, amelynek a többször kiegészített szakvéleményét elfogadta az érdemi döntésének alapjául.

[12] Mivel a szakkértő a 171. sorszámú szakvéleménykiegészítésben azt állapította meg, hogy a felperes a tervben és a költségvetési kiírásban foglalt PU ajtótok helyett ODS ajtótokkal építette be a bejárat ajtókat, tervtől eltérő kivitelezés történt, amelyet az alperes elfogadott, mert a munkát átvette. Erre tekintettel az Rb) jelű munka pótmunkának minősül, amelynek ellenértékeként a felperes reális mértékű díjat követelt. Ugyanez vonatkozik a Vd) jelű munkára is, hiszen a liftakna vakolása, hálózása, alapozása és felületképzése a szakvélemény szerint nem volt része az eredeti vállalásnak, azt a felperes tervezői utasításra végezte el, ezért megilleti őt további 831 140 Ft pótmunkadíj. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság az általa alaposnak talált és az alperes által elismert pótmunka-tételek összesítése alapján megállapította, hogy a felperes 17 242 421 Ft pótmunkadíjra jogosult, az ezt meghaladó

pótmunkadíj és a többletmunkadíj iránti keresetet pedig alaptalannak találta. Ezen felül a felperest nem vitásan megilleti további 19 374 129 Ft vállalkozói díj, 20 327 129 Ft jóteljesítési garanciaként visszatartott díj, valamint 20 327 129 Ft szavatossági garanciaként visszatartott díj, így az elsődleges kereset 77 270 808 Ft és járulékai erejéig megalapozott volt.

[13] Az alperes beszámítási kifogása azonban nem foghatott helyt. Kétségtelen, hogy a teljesítési határidő 2018. március 31. napja volt, a felperes pedig csupán 2018. augusztus 30-án jelentette készre a munkát, vagyis a szerződést csak ezen a napon teljesítette. Erre tekintettel a Ptk. 6:186. § (1) bekezdése alapján neki kellett bizonyítania, hogy a késedelem olyan okból következett be, amelyért nem felelős, e kötelezettségének pedig eleget is tett. A szakértő szerint ugyanis az elfogadott pótmunkák 46 nap, a részben elfogadott pótmunkák 30 nap, a vitatott, de a szakértő által elfogadott pótmunkák 35 nap, az aggálymentesen meg nem állapítható pótmunkák pedig 15,8 nap többletidő-ráfordítást igényeltek. Konkrét, napokban meg nem határozható késedelmet okozott továbbá, hogy az alperes az Épkiv. 16. §-ában foglalt kötelezettsége ellenére 2017 novemberétől kezdődően nem alkalmazott műszaki ellenőrt. Bár a PVC burkolóanyag megváltoztatása nem járt pótmunkával, az további 10 nap késedelmet idézett elő, a tűzvédelmi terv késedelme pedig további 28 nap késedelmet indukált. Ezen felül a szakértő kivitelezést akadályozó körülményként azonosította a hiányos projekt-előkészítést, az organizációs terv hiányát, a késedelmes és a kivitelezés során folyamatosan akadozó terv- és adatszolgáltatást, a vállalkozók közti koordináció hiányosságait, az alperes késedelmes reagálását, az időjárást és a pótmunkák szerződéstől eltérő kezelését. Kifejtette, hogy a tervek összhangjának vizsgálata nem volt a felperes feladata, azokat teljeskörűen nem is kapta meg. A pótmunkák szükségességével és időigényével a 2017. november 21-i szerződésmódosításkor sem lehetett tisztában, több munkavállaló foglalkoztatása vagy rendkívüli munkavégzés elrendelése pedig jelentős többletköltséggel járt volna, továbbá nem is minden esetben lett volna kivitelezhető, hiszen a fürdőszobákban egyszerre csak egy-két munkavállaló fért el. Bár megállapította, hogy a projekt részletes dokumentálásának elmaradása miatt utólag nem készíthető olyan összefoglaló táblázat, diagram, ütemterv, amelyben a késedelmeket az egész projektre vetítve bemutathatná, egyetértett a TSzSz. azon megállapításával, hogy az alperes késedelmes tervszolgáltatása, valamint a pótmunkák kivitelezésének időtartama miatt a beruházás reális befejezése 2018. szeptember 26. napja volt.

[14] Erre tekintettel az elsőfokú bíróság elutasította az alperes beszámítási kifogását, és kötelezte őt 77 270 808 Ft vállalkozói díj és az ítéletben foglalt kamat megfizetésére. A felperest 87%-ban, az alperes pedig 13%-ban találta pernyertesnek. A felperes oldalán perköltségként számolta el a TSzSz. eljárási díját, a kereseti illetéket, az általa előlegezett szakértői díjat, a biztosítási intézkedés díját, valamint a jogi képviselőjének a díját. Ez utóbbi összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 2. § (1) bekezdése alapján a csatolt megbízási keretszerződésben foglalt óradíjak alapulvételével állapította meg, amelyet a felszámítottnál kevesebb óraszámra vetített rá, mert nem volt megállapítható, hogy a jogi képviselő az elszámlolni kért teljes időtartamot erre a jogvitára fordította-e. Erre tekintettel – a felkészüléssel, az utazásokkal és a tárgyalásokkal töltött időt is figyelembe véve – 10 000 000 Ft + áfában határozta a felperest megillető jogi képviselői munkadíjat, így a teljes perköltsége 24 584 512 Ft volt. Az alperes jogi képviselőjének díját az R. 2. §-a alapján – a felszámítással egyezően – bruttó 5 646 188 Ft + 152 400 Ft/tárgyalás, azaz bruttó 7 627 388 Ft-ban állapította meg. Ezen felül az alperes felszámította a biztosítási intézkedéssel lefoglalt összeg után kiesett 6 973 916 Ft kamatbevételét is, amely nem tekinthető perköltségnek, mert nem a perbeli jog érvényesítésével okozati összefüggésben szükségképpen felmerült költség volt. A pernyertességi arányok figyelembevételével az alperest kötelezte arra, hogy a polgári

perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. § (2) bekezdése alapján fizessen meg a felperesnek 21 389 395 Ft perköltséget.

[15] Az elsőfokú bíróság a 182. sorszámú kiegészítő ítéletével megállapította, hogy az ítélete 32 294 587 Ft-ra vonatkozóan előzetesen végrehajtható. A határozatát azzal indokolta, hogy az építmények tervezésével és kivitelezésével kapcsolatos egyes viták rendezésében közreműködő szervezetről, és egyes törvényeknek az építésügyi lánc tartozások megakadályozásával, valamint a késedelmes fizetésekkel összefüggő módosításáról szóló 2013. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: TSzSz tv.) 8/F. §-a alapján az ítéletet fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatónak kell nyilvánítani a szerződés teljesítéséből eredő díjkövetelés megfizetésére kötelező részében, ha az a TSzSz. szakvéleményében meghatározott összeget részben vagy egészben tartalmazza. Mivel pedig a TSzSz. a szakvéleményében a felperes követelését 32 294 587 Ft erejéig elfogadta, az ítéletet a Pp. 355. § (1) és (5) bekezdése alapján ki kellett egészíteni azzal, hogy e határozat ezen összeg vonatkozásában előzetesen végrehajtható.

[16] Bár ezt követően a felperes az elsőfokú ítélet további kiegészítését, az abban foglalt teljes díjkövetelés végrehajthatóvá nyilvánítását kérte, e kérelmet az elsőfokú bíróság a 189. sorszámú végzésével elutasította. A határozatát azzal indokolta, hogy a TSzSz tv. 8/F. §-a csak a TSzSz. szakvéleményére alapított követelésre vonatkozik, amely 32 294 587 Ft pótmunkadíj és vállalkozói díj erejéig lett alapos. Ennek megfelelően – külön végzésben – kizárólag ezen pénzkövetelés biztosítását rendelte el. A további igényeket: a jótéjesítési és a szavatossági garancia címén visszatartott díjköveteléseket a TSzSz. nem vizsgálta, ezért a kereseti kérelem ezen részeiben jelen per nem tekinthető a TSzSz. szakvéleményére alapított pernek, így az ítéletet ebben a körben nem lehet előzetesen végrehajthatóvá nyilvánítani.

[17] A felperes a 182. sorszámú kiegészítő ítélettel és a 189. sorszámú végzéssel szembeni fellebbezéseiben azt kérte, hogy az ítéltábla az elsőfokú ítéletben foglalt teljes díjkövetelést és annak kamatait nyilvánítsa előzetesen végrehajthatóvá. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság helytelenül értelmezte a TSzSz tv. 8/F. §-át, az ugyanis – mind a szövege, mind pedig a jogalkotó célja szerint – azt írja elő, hogy a teljes megítélt díjkövetelést végrehajthatóvá kell nyilvánítani akkor, ha az részben vagy egészben tartalmazza a TSzSz. által elfogadott összeget. Ugyanazon szerződésből eredő díjkövetelésekre nem lehet eltérő eljárási szabályokat alkalmazni, mindezt ugyanis sem a Pp., sem pedig a TSzSz tv. nem engedi meg. Az elsőfokú bíróság a jogvitát maga is a TSzSz tv. rendelkezéseinek egységes alkalmazásával bírálta el, a pernek tehát nincs olyan része, amelyre a TSzSz tv. nem vonatkozik.

[18] Az alperes a kiegészítő ítélet elleni fellebbezésre vonatkozó fellebbezési ellenkérelmében, valamint a végzés elleni fellebbezésre tett észrevételében a kiegészítő ítélet fellebbezett részét és a további kiegészítésre irányuló kérelmet elutasító végzést helyben hagyni kérte. Arra hivatkozott, hogy – a kiegészített elsőfokú ítélet elleni fellebbezésében foglalt okok miatt – a megítélt díjkövetelés alaptalan, azt tehát még részben sem lehetett volna előzetesen végrehajthatónak nyilvánítani, ezért a fennmaradó követelésrész végrehajthatóvá nyilvánítása iránti kérelem sem foghat helyt. A felperes a keresetlevelében csak formálisan hivatkozott a TSzSz tv. rendelkezéseire, hiszen a TSzSz. szakvéleményét még az abban foglalt tételek esetében sem fogadta el, a keresetét ugyanis attól eltérően terjesztette elő, majd új szakértőt kért, amely a teljes projektet felülvizsgálta, így felülírta a TSzSz. aggályos szakvéleményét. A TSzSz tv. 8/F. §-át e törvény 8/A. §-ával együtt kell értelmezni, ez alapján pedig kizárólag azt a követelésrészt kell előzetesen végrehajthatónak nyilvánítani, amelyet a bíróság kifejezetten a TSzSz. szakvéleménye alapján talált megalapozottnak. Nem lehet előzetesen végrehajtható tehát az a követelésrész, amelyet a TSzSz. egyáltalán nem vizsgált, vagy amelynek a bíróság nem a TSzSz. szakvéleménye, hanem egyéb bizonyítékok alapján adott helyt.

[19] Az alperes a kiegészített elsőfokú ítélet elleni fellebbezésében azt kérte, hogy az ítéltábla elsődlegesen utasítsa el a teljes keresetet és szüntesse meg a biztosítási intézkedést, másodlagosan utasítsa el a pótmunkadíj megfizetése iránti keresetet, harmadlagosan helyezze hatályon kívül az elsőfokú ítéletet és utasítsa az elsőfokú bíróságot új tárgyalásra és új határozat meghozatalára, valamint szüntesse meg a biztosítási intézkedést, negyedlegesen pedig vizsgálja felül a perköltségre vonatkozó rendelkezést.

[20] Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság számítási hibát vétett, mert az ítéletének [38]-[55] bekezdéseiben alaposnak talált pótmunkák díja nem 17 242 421 Ft, hanem csupán 12 469 988 Ft, a felperes keresete tehát további 4 772 433 Ft erejéig akkor is alaptalan, ha a döntése megfelel a jogszabályoknak.

[21] Az elsőfokú bíróság azonban megsértette a Ptk. 6:4., 6:34., 6:58., 6:59. §-ait és az Épkiv. 3. §-át, mert figyelmen kívül hagyta, hogy a felperes a szerződés 2.4.3. és 2.4.4. pontjaiban az általa átvett terveket teljesnek és hiánytalannak ismerte el, továbbá kinyilvánította, hogy a teljesítéshez szükséges valamennyi adat a rendelkezésére áll. Nem adott magyarázatot arra, hogy a felperes – ezen szerződési kikötések tükrében – miként menthette ki a késedelmét a tervek hiányosságaira hivatkozással. Ezzel szemben a felhívott jogszabályi rendelkezések alapján akár még arra is köteles lett volna, hogy a saját költségén kiegészítő terveket készíttessen azért, hogy határidőre teljesíthesse a vállalt feladatot, hiszen mindezt valamennyi szerződésmódosításban megerősítette. Valójában a terveket a legutolsó szerződésmódosítást követően csupán egyszer: a tűzvédelmi fejezet tekintetében kellett módosítani. A felperes minden más esetben csak kiegészítő terveket kért, amelyek nem érintették a teljesítési határidőt.

[22] Az elsőfokú bíróság megsértette a Ptk. 6:142. és a 6:186. §-ait, mert annak ellenére utasította el a beszámítási kifogást, hogy a felperes nem mentette ki a késedelmét. A beszámítást tartalmazó irat részletesen tartalmazta, hogy a felperesnek mit kellett volna bizonyítania a mentesüléshez, mint ahogy bemutatta az irányadó bírói gyakorlatot is. Eszerint a vállalkozó kockázata, ha a munkát kiviteli tervek nélkül vállalja el. A megrendelő késedelme csak akkor és annyiban zárja ki a vállalkozó késedelmét, amennyiben az ténylegesen akadályozta a munkavégzést. Az akadályoztatással érintett időszakok nem adhatóak össze, mert lehet köztük átfedés, megfelelő munkaszervezéssel pedig egyes késedelmek ledolgozhatóak. Ezeket az iránymutatásokat azonban az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta. Nem tulajdonított jelentőséget annak sem, hogy a felperes a legutolsó szerződésmódosításban: 2017. november 21-én megerősítette a megállapodás módosítással nem érintett részét, így a teljesítési határidőt is, olyan körülményre hivatkozással tehát nem menthette ki a késedelmét, amelyet ekkor már ismert vagy előre láthatott volna. Nem értékelte, hogy a felperes e szerződésmódosítást követően sem jelzett akadályt az általa hiánytalannak elismert tervek hibája és az elvállalt pótmunkák időigénye miatt, hanem olyan ütemterveket készített, amelyekben ezután is megerősítette a véghatáridőt.

[23] Bár a Ptk. 6:142. §-a nem teszi lehetővé a késedelem kimentését általános jellegű hivatkozások alapján, az elsőfokú bíróság mégis elfogadta, hogy a műszaki ellenőr és az azonos munkaterületen dolgozó vállalkozók közti koordináció hiánya általános jelleggel akadályozta a véghatáridő betartását. Ezeket az érveket azonban figyelmen kívül kellett volna hagyni, mert a felperes nem jelölt meg olyan nyilatkozatot vagy intézkedést, amelynek az elmulasztása konkrét késedelmet idézett elő. Valójában a csúszást a bontási munkák kéthónapos késedelme idézte elő, amelyet a felperes nem tudott ledolgozni. Ahogy azt a 2022. február 16-án kelt beadvány is tartalmazza: a felperes 2018 nyarán még az épületen belüli munkákkal volt elfoglalva, a közműbekötéssel és a parkolóval kapcsolatos körülmények tehát nincsenek okozati összefüggésben a késedelmével. A felperes nem tett tényállítást arra vonatkozóan, így nem is igazolta, hogy milyen munkaszervezési

intézkedéseket hozott a késedelem elkerülése és csökkentése érdekében, továbbá nem bizonyította azt sem, hogy nem volt elvárható tőle az előre nem látható körülmények által okozott akadályok elhárítása. Az időjárás ugyanakkor nem volt rendkívüli vagy előre nem látható körülmény, így erre a felperes nem hivatkozhatott. A késedelem arra vezethető vissza, hogy a felperes nem megfelelő létszámú és minőségű munkaerővel végezte a munkát, amelyet a szakértő nem vett figyelembe. Épp ellenkezőleg: ő maga is alacsony létszámmal kalkulálta a munkavégzés időszükségletét, amelynek során nem tulajdonított jelentőséget sem az építési napló adatainak, sem pedig a felperes által készített ütemterveknek. A parkoló csapadékvíz elvezetésének terveit a felperes sem a szerződéskötéskor, sem pedig annak módosításaikor nem hiányolta. Bár e terveket 2018. június 18-án átvette, ezt a munkát még egy hónappal később: 2018. július 23-án sem kezdte meg, mert egyéb munkákat végzett, e tervek hiánya tehát nem befolyásolta a késedelmét.

[24] Az elsőfokú bíróság megsértette a Ptk. 6:4., 6:34., 6:58., 6:59., 6:6., 6:191., 6:239., 6:242. és 6:245. §-ait. Ennek oka az, hogy a szerződés 2.11.1. és 6.8. pontjai szerint pótmunkát csak írásbeli megállapodás alapján lehetett volna végezni, mint ahogy a szerződést is csak írásban lehetett volna módosítani, ezért a felek ráutaló magatartással, hallgatólagosan nem minősíthettek egyes munkákat pótmunkának. A teljesítési időre ugyanakkor még a szabályszerű, azaz írásbeli pótmunka-megrendelésnek sem kellett szükségszerűen kihatnia, mert e munkálatok nem feltétlenül jártak a projekt kritikus megvalósítási útját befolyásoló többletidőigénnyel. Ha lett volna határidőcsúszást okozó pótmunka, akkor azt a felperes köteles lett volna jelezni a szerződés 2.5.1. pontja alapján. Mivel azonban ilyen akadályt nem közölt, ennek a következményeit neki kell viselnie. Nem igazolta a felperes azt sem, hogy az egyes pótmunkák miként befolyásolták a véghatáridőt, továbbá nem bizonyította, hogy a késedelmet megfelelő munkaszervezéssel miért nem tudta elkerülni. Erre nem volt alkalmas a szakvélemény, az ugyanis a konkrét teljesítési folyamat vizsgálata nélkül készült és csupán egyszerűen hozzászámította a teljesítési időhöz a pótmunkák TERC szerinti elméleti időszükségletét.

[25] Az elsőfokú bíróság megsértette a TSzSz tv. 8/A., 8/B., 8/F. §-ait és a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 187. § (4) bekezdését. Ahogy azt a 2020. október 14-iki beadványában és a 2020. december 3-iki tárgyaláson kifejtette: a felperes valójában csupán formálisan hivatkozott a TSzSz. szakvéleményére, mert olyan követeléseket is előterjesztett, amelyeket a TSzSz. nem vizsgált, továbbá a TSzSz. szakvéleményét még az általa vizsgált tételek tekintetében sem fogadta el. Erre tekintettel a per során új szakvélemények készültek, amelyek a felülírták a TSzSz. szakvéleményét. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság alkalmazta a TSzSz tv. rendelkezéseit, amellyel megsértette azt a jogalkotói célt, hogy ezek a szabályok kizárólag a TSzSz. szakvéleménye alapján érvényesített igények esetén érvényesüljenek. Mindez a biztosítási intézkedés elrendelése és az előzetes végrehajthatóság megállapítása miatt súlyos, utóbb nem orvosolható hátrányt okozott neki.

[26] Az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 3., 276. §-ait, 279. § (1) bekezdését, 341. §-át és 346. § (5) bekezdését, mert nem vizsgálta az Étv. 39/A. § (6) bekezdésére alapított védekezését, így nem adott tájékoztatást a bizonyítási teherről és erre nem is tért ki az ítéletében. Nem tartotta be a Pp. 306. § (1), (2) és (4), valamint 307. § (1) bekezdéseit sem, mert ezek a szabályok nem tették lehetővé, hogy ugyanazon szakkérdésre párhuzamosan alkalmazza egy másik eljárásban és a jelen perben kirendelt szakértők szakvéleményeit. A felperesnek el kellett volna döntenie, hogy a TSzSz. szakvéleménye alapján perel, vagy új szakértő kirendelését kéri. Mivel pedig az utóbbit választotta, az eljárás nem minősülhetett TSzSz. szakvéleménye alapján indított pernek. Az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 220. §-át is, mert a 2022. április 13-án kelt beadványában írtak szerint nem kontrollálta megfelelően,

hogy a felperes a perfelvétel lezárása után milyen okiratokat küldött el közvetlenül a szakértőnek, ezért a szakértő olyan bizonyítékokat is megvizsgált, amelyekre a felperes az utólagos bizonyítás szabályai szerint nem hivatkozott, és nem is hivatkozhatott volna.

[27] Az elsőfokú bíróság nem tartotta be a Pp. 265. § (1), 279. § (1), 315. § (1) és 316. § (1) bekezdéseit, mert figyelmen kívül hagyta, hogy az általa kirendelt új szakértő szakvéleménye is aggályos. Ennek oka az, hogy e szakvélemény nem tartalmazta az akadályok munkafolyamatokra lebontott elemzését, ezért nem lehet megállapítani, hogy azok – az átfedésekre is figyelemmel – összességükben milyen hatással voltak a véghatáridőre. A szakértő nem vizsgálta a felperes elvárható magatartását és a felróhatóságát, továbbá figyelmen kívül hagyta a szerződés rendelkezéseit. A pótmunka időigényét nem a konkrét építési naplóbejegyzések és ütemtervek, hanem fiktív anyag- és munkadíjak alapulvételével határozta meg. Az ütemterveket az esetleges átfedések kiszűrése érdekében sem vette figyelembe. Irreálisan alacsony munkaerő-szükséglettel számolt, így felmentette a felperest a szerződés 6.1.2. pontjában meghatározott kötelezettsége alól, amelyben megfelelő létszámú munkaerő biztosítását vállalta. Bár a műszaki ellenőr helyett alkalmazott megoldás a szakértő szerint „rettenetesen megbonyolította” az egyeztetéseket és a megrendelői döntéseket, egyetlen konkrét esetet sem tudott kimutatni, amikor mindez akadályozta volna a kivitelezést. Felmentette a felperest az akadályközlési és tervvizsgálati kötelezettségei alól is. A pótmunkák időigényéhez hozzáadta a hétvégéket. Az alperes késedelmét nagy vehemenciával vizsgálta, miközben a félèves csúszás ellenére egyetlen nap kivitelezői késedelmet sem azonosított.

[28] Aggályos a szakvélemény pótmunkákra vonatkozó része is. Az ajtók elhelyezése tekintetében nem módosult a terv, azokat a felperes a 2017. szeptember 1-én kelt szerződésmódosítás alapját képező terveknek megfelelő helyre építette be, az eltérő ajtótokok alkalmazása tehát nem pótmunka. A liftakna eredetileg megfelelő állapotban volt, ezért azt a bontás során meg kellett volna őrizni ilyennek, ezt követően pedig csak ki kellett volna glettelni. A vakolás, a hálózás és az alapozás azért vált szükségessé, mert a bontáskor megsérült az akna. Ha a szakértő szerint erre számítani lehetett volna, akkor ez a munka nem pótmunka, tehát a felperes semmiképp sem követelhet díjazást érte. A 2017. augusztus 18-án kelt megrendelői naplóbejegyzés szerint nem a felperes, hanem klímaszerelő feladata volt a klímaáthelyezések miatt szükségessé vált javítások elvégzése, pótmunkadíj tehát ezen munkáért sem jár. A parkolóépítési akadályok a szakértő szerint sem érintették az épületen belüli munkákat, az pedig nincs dokumentálva, hogy a felperes 2018. június 18. és július 23. között miért nem kezdte el a parkoló kivitelezését. Önmagában már ez is kétséggé teszi a szakvélemény azon megállapítását, hogy a felperest nem terheli felelősség a késedelemért, valamint azon következtetését is, hogy a projektet valójában csak 2018. szeptember 26-án lehetett befejezni.

[29] Bár a szakértő utalt rá, de nem hangsúlyozta eléggé, hogy a feltett kérdések jelentős részére szakértői eszközökkel nem tudott konkrét választ adni, mert ehhez nem rendelkezett elegendő adattal. Ennek ellenére az általános szakmai tapasztalat és fikciók alapján mégis megkísérelte a válaszadást, amelynek az lett az eredménye, hogy a szakvélemény nem alkalmas a késedelem kimentésére, hanem csupán egy elméleti adatsort tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a konkrét munkafolyamatoktól függetlenül bizonyos munkákat a TERC alkalmazásával és ez egy elképzelt létszámmal mennyi idő alatt lehet elvégezni. A szakértő az eredeti szakvéleményének végén maga is leírta, hogy az akadályok véghatáridőre gyakorolt hatását a projekt részletes dokumentációja nélkül nem tudta meghatározni, mint ahogy több helyen hangsúlyozta azt is, hogy a kérdésekre nem lehet aggálymentes választ adni a rendelkezésre álló adatok hiánya miatt. Ennek a következményeit az elsőfokú bíróság annak ellenére sem vonta le, hogy a per során helyesen tájékoztatta a felperest arról, hogy a

mentesüléséhez pontos tényállításokat kell előadnia az akadályok által előidézett konkrét késedelemre vonatkozóan, és ezeket igazolnia is kell. Ehelyett az ítéletet arra a sommás és aggályos szakértői következtetésre alapította, amely a projekt befejezésének reális időpontját a tervszolgáltatási késedelmek és a pótmunkák miatt 2018. szeptember 26-ban határozta meg. Ez a megállapítás már az eredeti szakvélemény alapján sem volt helytálló, azt követően pedig végképp felülvizsgálatra szorult, hogy a szakértő a módosított nyilatkozatában már nem fogadta el pótmunkaként a PVC burkolat cseréjével kapcsolatos munkákat, az ebből eredő 47 nap késedelmet tehát nem lehet kimentettnek minősíteni. Erre tekintettel az elsőfokú bíróságnak a felperes terhén kellett volna értékelnie a bizonyítatlanságot, amelyet nem tett meg, hanem az esetleges átfedések vizsgálata nélkül egyszerűen összeadta a szakértő által kimutatott elméleti időtartamokat, amelyek azonban még így is csupán 164,8 napot tesznek ki, vagyis nem fedik le a 172 napos késedelmet.

[30] Az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezése is felülbírálatra szorul. Ennek oka az, hogy az elsőfokú bíróság számítási hibát vétett, valamint annak ellenére is elszámolt 455 286 Ft utazási költséget a felperes oldalán, hogy a jogi képviselője ilyen költséget a felperessel kötött megbízási szerződés 4.4. pontja alapján nem számíthatott volna fel. Tévesen vette figyelembe perköltségként a Tszsz. szakvélemény díját is, az ugyanis nem volt alkalmas arra, hogy az érdemi döntés alapjául szolgáljon, ezért az ezzel kapcsolatos kiadásokat – a mellőzött magánszakvélemény díjával egyezően – figyelmen kívül kellett volna hagynia. Nem indokolta meg az elsőfokú bíróság azt sem, hogy miért nem számolta el perköltségként a biztosítási intézkedés miatt kiesett kamatbevételt.

[31] A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet fellebbezett részének a helybenhagyását kérte. Arra az esetre azonban, ha az ítéltábla az elsőfokú eljárás megismétlését rendelné el, részítélet meghozatalára tett indítványt, amely kimondja az elsőfokú ítéletben foglalt teljes követelés, vagy legalább az elsőfokú bíróság által végrehajthatónak nyilvánított követelésrész előzetes végrehajthatóságát. Fenntartotta a kiegészítő ítélet és a további kiegészítés iránti kérelmet elutasító végzés elleni fellebbezésben foglalt azon érvelését, hogy az elsőfokú bíróságnak a TSzSz tv. 8/F. §-a alapján a teljes követelést végrehajthatónak kellett volna nyilvánítania. Érvelése szerint az alperes alap nélkül kérte a biztosítási intézkedés megszüntetését is, mert azt az elsőfokú bíróság a Vht. 187. (4) bekezdése alapján jogszerűen rendelte el. Az alperes által elismert pótmunka-tételekre is figyelemmel az elsőfokú ítélet nem tartalmaz számítási hibát, továbbá az megfelel a Ptk. 6:62. §-ának, a 6:63. § (5) bekezdésének, valamint a bírói gyakorlatnak is. A pótmunkák időigényét hozzá kell számítani a teljesítési időhöz, azokat ugyanis nem azért végezte el, hogy utána jelentős összegű kötbért fizessen.

[32] Helyesen utasította el az elsőfokú bíróság a beszámítási kifogást is. A késedelmes tervszolgáltatás és a kivitelezés ellenőrzésének elmulasztása a Ptk. 6:252. §-a, valamint az Étv. 43. § (1) bekezdése alapján szerződésszegés, amely késedelmet okozott. Ugyanilyen – konkrét napokban meg nem határozható – hatása volt annak is, hogy az alperes nem alkalmazott műszaki ellenőrt, így megnehezítette a vállalkozók közti koordinációt és a kivitelezés ellenőrzését. Ahogy azt a 2020. június 29-i beadványa tartalmazza: emiatt számtalan akadályt közölt az építési naplóban, így megtette a szükséges és elvárható intézkedéseket a késedelem elkerülésére. Az ugyanakkor nem volt elvárható tőle, hogy a megrendelő többletigényei miatt megemelje a munkavállalói létszámot, ez egyes esetekben nem is gyorsította volna a kivitelezést. Az alperesnek számolnia kellett volna azzal, hogy a pótmunkák növelik a teljesítési időt és tolerálnia kellett volna, hogy azokat az eredeti munkavállalói létszámmal fogja elvégezni. A közműbekötések és a parkoló vízelvezetése hatósági/közműegyeztetéseket igényeltek, amelyeket meghatalmazás nélkül nem folytathatott le. A késedelmes tervszolgáltatást követően azért nem tudta azonnal megkezdeni a parkoló

kivitelezését, mert a térközepítő alvállalkozót nem lehetett előre lekötöni a megrendelői érdekkörbe tartozó bizonytalanságok miatt. A szerződéskötéskor nem láthatta előre, hogy az alperes utóbb a tervtől eltérő műszaki tartalmat akar megvalósítani, a pótmunkákat pedig nem tudta a szerződéses munkákkal együtt elvégezni, mert azokat az alperes csak a munkavégzés során vagy annak ellenőrzésekor rendelte meg, ezért helyesen járt el az elsőfokú bíróság akkor, amikor e munkák elvégzéséhez szükséges időt hozzászámította a teljesítési időhöz.

[33] A pert a TSzSz tv. alkalmazásával kellett elbírálni, amelynek 8/E. §-a szerint a TSzSz. szakvéleménye ugyanolyan bizonyíték, mint a perben kirendelt szakértő szakvéleménye, ezért nem volt akadálya annak, hogy az elsőfokú bíróság a felek által feltett további kérdésekre a Pp. 307. § (1) bekezdés c) pontja alapján más szakértőt rendeljen ki. Mivel az alvállalkozókat kifizette, az alperes alap nélkül hivatkozott az Étv. 39/A. § (6) bekezdésére is. Nem sérült a Pp. 220. §-a sem, mert az alperes kizárólag Szakértőtől szakvéleménye kapcsán sérelmezte egyes okiratok közvetlen megküldését a szakértő részére, ezt a szakvéleményt azonban az elsőfokú bíróság aggályosnak találta, az új szakértő számára pedig előírta, hogy teljesen új számítások alapján válaszolja meg a feltett szakkérdéseket. Alaptalanok a szakvéleménnyel szemben emelt általános jellegű fellebbezési kifogások is, mert a műszaki ellenőr a legutolsó szerződésmódosítást követően folyamatosan hiányzott, egyes tervek pedig az alperes csak több hónappal a teljesítési határidő lejártá után adott át neki, így az állandósult megrendelői késedelem miatt nem volt szükség annak a levezetésére, hogy az egyes akadályok konkrétan hány nappal késleltették a teljesítést. A szakértő nem foglalhatott állást jogkérdésekben, így nem vizsgálhatta az ő felróhatóságát és nem állapíthatta meg a felelősségét sem. A szakvélemény tartalmazza azt is, hogy a kivitelezőként számtalanszor kért megrendelői utasítást, amelyre a műszaki ellenőr hiánya miatt nem kapott választ.

[34] Alaptalan az Rb) jelű pótmunkával kapcsolatos fellebbezési érvelés is. Az elsőfokú bíróság ugyanis nem azért fogadta el ezt a tételt pótmunkának, mert a terv módosult, hanem azért, mert az eredeti költségvetési kiírásban még PU tok szerepelt, a kivitelezés során azonban ODS tokot kellett használni, amelyet az alperes átvett, így a pótmunkát elfogadta. A Vd) jelű munka pedig azért lett pótmunka, mert annak elvégzésére a tervező utasította őt. A szakértő nem a klímaáthelyezések miatti javításokra, hanem a klímaáthelyezésekre számolt el többletidőt. A parkoló vízelvezetési tervét csak 2018 júniusában kapta meg, amelyet követően: 2018. június 25-én az alperes azt kérte tőle, hogy a kivitelezés megkezdése előtt ellenőrizze a parkoló alatt futó közművek meglétét, majd csupán 2018. július 23-án adott utasítást a parkolóépítés megkezdésére.

[35] A fellebbezés a perköltséggel kapcsolatban nem tartalmaz határozott fellebbezési kérelmet. A TSzSz. szakvéleménye nem aggályos, annak a díja tehát beleszámít a perköltségbe, azt pedig az elsőfokú bíróság megindokolta, hogy miért nem számolta el az alperes oldalán a biztosítási intézkedés miatt kiesett kamatbevételt.

[36] A felperes a csatlakozó fellebbezésében arra kérte az ítéltáblát, hogy emelje fel az alperes által fizetendő elsőfokú perköltséget 8 961 650 Ft + áfa összeggel. Érvelése szerint az elsőfokú bíróság tévesen következtetett arra, hogy a felszámított jogi képviselői óraszám nemcsak a perrel kapcsolatos ügyvédi tevékenységet foglalja magában. Kétségtelen, hogy megbízási keretszerződést kötött az ügyvédjével, amely alapján a jogi képviselője más ügyekben is eljár, a becsatolt számlák azonban kizárólag azokat az óraszámokat tartalmazzák, amelyeket az ügyvédje erre a jogvitára fordított. Mivel pedig mindezt az alperes nem kifogásolta, az elsőfokú bíróság erre hivatkozással nem csökkenthette volna az őt megillető ügyvédi munkadíjat. Erre tekintettel 10 000 000 Ft + áfa helyett a teljes felszámított jogi képviselői díjat: 21 795 000 Ft + áfát kell elszámolni az ő oldalán, utazási költségre viszont nem tart igényt, így az alperes által fizetendő perköltséget fel kell emelni a csatlakozó fellebbezésében foglalt összegre.

[37] Az alperes a csatlakozó fellebbezési ellenkérelmében fenntartotta a perköltséggel kapcsolatos fellebbezését, a felperes fellebbezési ellenkérelmére tett észrevételeiben pedig megismételte a fellebbezési érveit, amelyeket azzal egészített ki, hogy amennyiben az ítéltábla elrendeli az elsőfokú eljárás megismétlését, nem nyilváníthatja előzetesen végrehajthatónak a hatályon kívül helyezett elsőfokú ítéletet.

[38] Az ítéltábla a Pp. 364. §-a szerint megfelelően alkalmazandó 117. § (2) bekezdése alapján jelen ügghöz egyesítette a felperesnek a 182. sorszámú kiegészítő ítélet és 189. sorszámú végzés elleni fellebbezései folytán indult másodfokú eljárásokat, mert azok tárgya összefüggött a kiegészített elsőfokú ítélet elleni fellebbezés és csatlakozó fellebbezés elbírálására irányuló másodfokú eljárással. Mivel pedig a 182. sorszámú kiegészítő ítélet és a 189. sorszámú végzés elleni fellebbezések folytán kizárólag arról kellett dönten, hogy a kiegészített elsőfokú ítéletben foglalt teljes díjtartozást előzetesen végrehajthatóvá kell-e nyilvánítani, az ítéltábla elsőként az alperesnek a kiegészített elsőfokú ítélet elleni fellebbezését bírálta el, vagyis azt vizsgálta meg, hogy e díjtartozás egyáltalán fennáll-e.

[39] E fellebbezés érdemi elbírálása előtt azonban meg kellett határozni azt is, hogy annak mi a pontos tartalma. Erre két okból is szükség volt. Egyrészt azért, mert az alperes e fellebbezésében – egyebek mellett – vitássá tette az elsőfokú bíróság által megítélt díjkövetelés előzetes végrehajthatóságát is, a kiegészítő ítélet ellen azonban nem terjesztett elő külön fellebbezést. Mindezek miatt az ítéltábla úgy tekintette, hogy az alperes magát a kiegészített ítéletet fellebbezte meg, és ennek keretében vitatta az abban foglalt díjkövetelés jogszerűségét, így annak részleges előzetes végrehajthatóságát is, amelynek nem volt eljárásjogi akadálya. Az azonban már nem felelt az eljárási szabályoknak, hogy az alperes a fellebbezésének indoklásaként többször visszautalt az elsőfokú eljárás során előterjesztett beadványaira. Ahogy ugyanis azt a Kúria már számos alkalommal kifejtette: a Pp. 371. §-a (1) bekezdésének d) pontja alapján a fellebbezésben szövegesen körül kell írni azt az eljárási vagy anyagi jogszabálysértést, amin a fellebbezés alapul, ez határozza meg ugyanis a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörének a terjedelmét (pl.: Kúria Pkf.II.24.839/2019/3. számú határozatának [7] pontja, Pf.VI.24.583/2022/2. számú határozatának [15] és [20] pontjai). Mindezt tehát egy korábbi beadványra történő visszautalással nem lehet teljesíteni (pl.: Kúria Pfv.IV.20.829/2022/6. számú határozatának [26] pontja), mert az parttalanná tenné a fellebbezést, és megakadályozná azt, hogy a másodfokú bíróság minden kétséget kizáróan megállapíthassa felülbírálati jogkörének a határait (pl.: Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.428/2022/8. számú határozatának [30] pontja). Az ítéltábla ezért nem tekinthette a fellebbezés részének az abban hivatkozott beadványokat, és nem minősíthette az ott írt nyilatkozatokat a fellebbezés indoklásának. E jogi álláspont helyességét az is alátámasztja, hogy az elsőfokú eljárás során előadott nyilatkozatok a kereset cáfolatát szolgálják, a fellebbezésben viszont már azokat az érveket kell kifejteni, amelyek a fellebbezett határozatban foglalt konkrét ténybeli és jogi álláspontot támadják. Annak meghatározása pedig, hogy az elsőfokú eljárás során előadott érvek közül melyek lehetnek alkalmasak a fellebbezett határozatban leírt álláspont cáfolatára, nem a másodfokú bíróság feladata, hanem – a Pp. 371. §-a (1) bekezdésének d) pontja alapján – a fellebbezőé. Az ítéltábla ezért az alperes fellebbezésének indoklásaként csak azokat az érveket vehette figyelembe, amelyeket a fellebbezésében szövegesen is körülírt.

[40] Az így meghatározott tartalmú fellebbezés elbírálása során az ítéltábla a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján nem lépte át a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátait, nem észlelt ugyanis olyan eljárási szabálysértést vagy téves anyagi pervezetést, amely erre okot adott volna [Pp. 370. § (2) és (3) bekezdései]. Erre tekintettel nem érintette a kiegészített elsőfokú ítéletnek a keresetet részben elutasító részét, hanem kizárólag abban foglalt állást, hogy az elsőfokú bíróság az első- és a másodlagos fellebbezésben írt okok miatt jogszabálysértő

módon adott-e helyt a keresetnek, ha pedig nem, akkor a harmadlagos fellebbezésnek megfelelően szükséges-e az elsőfokú eljárás megismétlése. Ennek eredményeként az elsődleges fellebbezést alaposnak találta.

[41] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel érintett körben túlnyomórészt helyesen állapította meg a tényállást. Azt az ítéltábla csupán azzal egészítette ki, hogy teljeskörűen rögzítette a felek vállalkozási szerződésének jogvitát érintő rendelkezéseit, valamint a 134. sorszámú szakvélemény 84. oldala alapján megállapította azt is, hogy a projekt tényleges időbeli lefutásának részletes dokumentálása nélkül nem lehet meghatározni, hogy a felperes által hivatkozott körülmények összességükben mennyivel késleltették a munkák határidőre történő befejezését. Az így kiegészített tényállás alapján az ítéltábla nem értett egyet az elsőfokú bíróság érdemi döntésével.

[42] Elsőként abban kellett állást foglalni, hogy a felperes elsődleges keresetében foglalt követelése milyen összegű. Ennek során – a fellebbezés korlátai között – kizárólag azt kellett eldönteni, hogy a felperest megilleti-e az elsőfokú ítéletben foglalt 17 242 421 Ft pótmunkadíj, hiszen az alperes az elsőfokú bíróság által megállapított többi tartozását: a 19 374 129 Ft vállalkozói díjat, a 20 327 129 Ft jótállási garanciaként visszatartott díjat és a 20 327 129 Ft szavatossági garanciaként visszatartott díjat sem az elsőfokú eljárás során, sem pedig a fellebbezésében nem vitatta.

[43] E pótmunkadíj-tartozással szemben előterjesztett fellebbezési érvelés azonban nem volt alapos. Ahogy ugyanis azt az elsőfokú ítélet helyesen tartalmazza: a bírói gyakorlat a XXXII. számú PED-ben foglalt iránymutatásokat a Ptk. hatálya alá tartozó jogviták elbírálása során is alkalmazza, hiszen ez az elvi döntés az 1/2014. Polgári jogegységi határozat szerint beépült a Ptk.-ba. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság jogszabálysértés nélkül következtetett arra, hogy a pótmunka megrendelése és a vállalkozási szerződés ráutaló magatartással történt módosítása akkor is megvalósul, ha a megrendelő tudomást szerez arról, hogy a vállalkozó az eredeti megállapodás kereteit meghaladó munkát végez, és ez ellen nem tiltakozik, ilyenkor ugyanis a szerződésben kikötött írásbeli forma mellőzéséből eredő érvénytelenséget a Ptk. 6:94. § (1) bekezdése alapján orvosolja a teljesítés elfogadása (pl.: Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.20.582/2022/4-II. ítéletének [32] pontja). Emiatt az elsőfokú ítélet ebben a körben nem sértette meg a fellebbezésben hivatkozott jogszabályokat, hiszen az alperes nem kérdőjelezhetette meg az elsőfokú ítéletben megállapított pótmunkadíj-tartozását arra hivatkozással, hogy a felek a pótmunka-megállapodásokat nem foglalták írásba.

[44] Ezen általános jellegű hivatkozás mellett a fellebbezés kifejezetten csupán két pótmunka-tételt tett vitássá, amely azonban szintén nem foghatott helyt. Az elsőfokú bíróság ugyanis a 171. sorszámú szakértői nyilatkozat alapján helyesen állapította meg, hogy a tervben és a költségvetési kiírásban eredetileg PU ajtótok szerepelt, amely helyett az ajtókat ODS ajtótokkal kellett beépíteni. Az alperes a fellebbezésében nem hivatkozott olyan bizonyítékra, amely cáfolná a szakértő tervtől eltérő kivitelezést alátámasztó nyilatkozatát, annak aggálymentességét tehát ebben a körben is alap nélkül kérdőjelezte meg. Mivel pedig a tervtől eltérő kivitelezést a munka átvételével elfogadta, az – a XXXII. számú PED-ben foglalt iránymutatásnak megfelelően – pótmunkának minősült. Ugyanez vonatkozik a liftakna vakolására, hálózására, alapozására és felületképzésére is, amely a szakvélemény szerint nem volt része az eredeti vállalkozásnak, azt a felperes tervezői utasításra végezte el, az alperes pedig átvette, tehát ez a tétel is pótmunka volt. Az alperes a fellebbezésében nem hivatkozott olyan bizonyítékra, amely alátámasztotta volna azt az állítását, hogy ezeket a munkálatokat kifejezetten a liftakna bontáskori sérülése tette szükségessé, az erre alapított érvei tehát nem voltak alkalmasak arra, hogy cáfolják e munkák pótmunka-jellegét. Bár az alperes a pótmunkák körében sérelmezte a szakértőnek a klímaáthelyezéssel kapcsolatos megállapításait is, ezen munkákért a felperes nem követelt pótmunkadíjat, azokra csak a

késedelem alóli kimentés érdekében hivatkozott, ezeket az érveket tehát nem kellett megvizsgálni annak eldöntése során, hogy a felperes milyen összegű pótmunkadíjat követelhet.

[45] Az alperes alap nélkül hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú bíróság számítási hibát vétett az egyes pótmunkadíj-tételek összeadásakor. Az elsőfokú ítélet alapján teljesen egyértelmű ugyanis, hogy nincs számítási hiba: 1 292 885 Ft (Ra) + 850 640 Ft (Rb) + 2 161 552 Ft (Rc) + 633 906 Ft (Rd) + 501 424 Ft (Va) + 558 000 Ft (Vc) + 831 140 Ft (Vd) + 6 000 000 Ft (Ve) + 650 000 Ft (Vf) + 750 000 Ft (Vg) + 165 543 Ft (Vh) + 1 930 901 Ft (Vi) + 679 980 Ft (Vj) + 236 450 Ft (Vm) ugyanis 17 242 421 Ft-nak felel meg. Mivel pedig az elsőfokú bíróság által megállapított többi díjtartozást, valamint az utánuk megítélt késedelmi kamatot az alperes a fellebbezésében nem sérelmezte, a fellebbezési korlátok között eljáró ítéltábla arra következtetett, hogy a felperes elsődleges keresettel érvényesített követelése 19 374 129 Ft díj és 17 242 421 Ft pótmunkadíj, valamint ezen összegek után 2018. szeptember 13-tól a kifizetés napjáig a Ptk. 6:48. § (1) bekezdése szerinti kamat, 20 327 129 Ft jótéjesítési garancia visszatartásából eredő díj és annak 2018. október 12-től a kifizetés napjáig járó, a Ptk. 6:48. § (1) bekezdése szerinti kamata, továbbá 20 327 129 Ft szavatossági garancia visszatartásából eredő díj és annak 2020. október 12-től a kifizetés napjáig járó, a Ptk. 6:48. § (1) bekezdése szerinti kamata erejéig valóban fennállt.

[46] Mindez azonban még nem jelentette azt, hogy az elsődleges kereset ezen része alapos is volt, hiszen az alperes beszámítási kifogást terjesztett elő, ezért meg kellett vizsgálni, hogy e kifogás tárgyát képező ellenkövetelés beszámítása megszüntette-e a felperes követelését [Ptk. 6:49. §]. Mivel az alperes késedelmi kötbérkövetelést érvényesített, először abban kellett állást foglalni, hogy volt-e késedelem, és ha igen, mettől meddig tartott. E körben nem volt vita tárgya, hogy a teljesítési határidő 2018. március 31-én lejárt, a felperes tehát az ezt követő napon: 2018. április 1-én késedelembe esett. Az elsőfokú ítélet [63] bekezdése szerint ez a késedelem akkor szűnt meg, amikor a felperes 2018. augusztus 30-án készre jelentette a munkát. Bár az alperes a fellebbezésében utalt arra, hogy álláspontja szerint a késedelem 172 napig tartott, kifejezetten nem sérelmezte a késedelem megszűnésének az elsőfokú bíróság által megállapított időpontját, ennek megfelelően a fellebbezés nem tartalmazott érveket arra vonatkozóan, hogy a késedelem miért nem szűnt meg 2018. augusztus 30-án. Erre tekintettel a fellebbezési korlátok között eljáró ítéltábla e körben nem bírálhatta felül az elsőfokú ítéletet, ezért azt állapította meg, hogy a késedelem 2018. április 1-től 2018. augusztus 30-ig, azaz 153 napon át tartott, amelyből az alperes csupán 20 napi késedelemből eredő kötbért számított be a felperes követelésébe.

[47] A késedelem mértékének tisztázását követően azt kellett megvizsgálni, hogy a felperes mentesült-e a kötbérfizetési kötelezettsége alól. Ehhez azonban – az elsőfokú ítélet [63] bekezdésével ellentétben – nem azt kellett igazolnia, hogy a késedelem olyan okból állt elő, amelyért nem felelős. A Ptk. 6:186. § (1) bekezdése ugyanis a mentesülést nem a felróhatóság hiányához, hanem ennél sokkal szigorúbb feltételhez kötötte: ahhoz, hogy a felperes mentse ki a szerződésszegését. A Ptk. 6:142. §-a alapján pedig a szerződésszegés alóli mentesüléshez annak bizonyítása volt szükséges, hogy a késedelmet a felperes ellenőrzési körén kívül eső, a szerződéskötés időpontjában általa előre nem látható körülmény okozta, és nem volt elvárható, hogy a késedelmet elkerülje vagy elhárítsa. Ahogy azt a Kúria a BH2022.156. szám alatt megjelent Pfv.V.20.266/2021/5. számú precedensképes határozatának [63]-[64] bekezdéseiben kifejtette: ezek a feltételek konjunktívak, azaz a mentesüléshez mindegyikük egyidejű fennállása volt szükséges, megfordítva: egyik feltétel hiánya már önmagában is kizárta a mentesülést. Mivel pedig a felperes nem igazolta ezen feltételek együttes fennállását, nem mentette ki magát a kötbérfizetési kötelezettsége alól.

[48] A késedelem egyik okát az alperes késedelmes és hiányos tervszolgáltatásában jelölte meg, a tervszolgáltatási hiba és késedelem azonban nem felelt meg a Ptk. 6:142. §-ában foglalt egyik feltételnek, mert nem esett a felperes ellenőrzési körén kívül. Épp ellenkezőleg: a Ptk. 6:252. § (3) bekezdése, az Épkiv. 3. § (1) bekezdése, valamint a szerződés 1.1.3. pontja alapján a felperes kifejezetten köteles volt arra, hogy ellenőrizze az átvett terveket. E kötelezettsége kiterjedt arra is, hogy az Épkiv. 3. § (1) bekezdése alapján már a szerződéskötést megelőzően felhívja az alperes figyelmét az általa is észlelhető tervhibákra és hiányosságokra, így a közmű-, a tűzvédelmi-, az építész-, a csomóponti vagy a csapadékvíz-elvezetési tervek hiányára, hiszen nem volt olyan tényállítása, hogy ezeket a jelentős hiányosságokat nem ismerhette fel, épp ellenkezőleg: maga is azt állította, hogy azokra utóbb ő hívta fel az alperes figyelmét. Mivel pedig a felperes a tervellenőrzési kötelezettsége ellenére a munkát – kötbérköteles teljesítési határidő elfogadása mellett – hiányos kiviteli tervek alapján vállalta el, a Kúria BH2021.257. szám alatt megjelent Pfv.V.20.063/2021/11. számú precedensképes határozatának [48] bekezdése alapján ennek jogi és műszaki kockázatát nem háríthatta át másra, ezért a hiányos és késedelmes tervszolgáltatásra hivatkozással nem mentesülhetett a kötbérfizetési kötelezettsége alól.

[49] A Ptk. 6:142. §-a a kimentés további konjunktív feltételeként azt követeli meg, hogy a késedelmet okozó körülményt a szerződésszegő fél a szerződéskötéskor ne láthassa előre. Ezt a feltételt a bírói gyakorlat nemcsak a szerződés megkötésére, hanem annak módosítására is alkalmazza, ezért egyetértett az ítéltábla azzal a fellebbezési érveléssel, hogy a felperes olyan körülményekre sem hivatkozhatott a kötbérfizetés alóli mentesülés érdekében, amelyeket a legutolsó szerződésmódosításkor már ismert vagy előre láthatott volna, hiszen a kötbérterhes teljesítési határidőt ezek tudatában is megerősítette (BH2006.50., BDT2007.1627., eBDT2007.1627., EBD2014.P.14.). Mivel pedig a legutolsó szerződésmódosítás a felperes szerint is 2017. november 21-én volt (20. sorszámu tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldalának első bekezdése), az ezt megelőzően bekövetkezett akadályok (pl.: korábban elrendelt pótmunkák) sem mentesíthették őt a kötbér megfizetése alól.

[50] A felperes ugyanakkor a késedelem okaként olyan körülményeket is megjelölt, amelyek az ellenőrzési körén kívül estek, és amelyeket a legutolsó szerződésmódosításkor nem láthatott előre. Ilyennek minősült a műszaki ellenőr 2017 novemberét követő hiánya, a legutolsó szerződésmódosítás után elrendelt többlet- és pótmunkák időigénye és a vállalkozók közötti koordináció ezt követő elmaradása. Ezen körülményekre hivatkozással azonban csak akkor mentesülhetett a kötbérfizetés alól, ha a Ptk. 6:142. §-a alapján igazolja, hogy nem volt elvárható, hogy az azok által okozott késedelmet elkerülje vagy elhárítsa. E kötelezettségének teljesítéséhez pedig nem azt kellett bizonyítania, hogy az általa hivatkozott körülmények külön-külön mennyi többletidő-ráfordítást igényeltek vagy igényelhettek, a bírói gyakorlat ugyanis nem engedi meg az egyes okok által előidézett lehetséges többletidő-ráfordítások automatikus összeadását. Ehelyett annak igazolását követeli meg a vállalkozótól, hogy a kimentés alapjaként megjelölt okok milyen hatást gyakoroltak a konkrét kivitelezési folyamatra, és – az átfedésekre is figyelemmel – összességükben mennyivel hátráltatták annak a befejezését, valamint annak a bizonyítására kötelezi a vállalkozót, hogy e késedelmet megfelelő munkaszervezéssel sem tudta elkerülni vagy elhárítani (BH2005.138., BDT2009.2111., EBD2014.P.14.).

[51] E bizonyítási kötelezettségét azonban a felperes nem teljesítette. Az alperes helyesen utalt ugyanis arra, hogy a szakértő nem tudta rekonstruálni a konkrét kivitelezési folyamatot, ezért nem tudta meghatározni, hogy a felperes által hivatkozott körülmények összességükben milyen hatást gyakoroltak a véghatáridőre, azaz ténylegesen mennyivel hátráltatták a munka befejezését (134. sorszámu szakvélemény 84. oldala). Mivel pedig mindezt a projekt aluldokumentáltsága idézte elő, az ebből eredő bizonyítatlanságot nemcsak azért kellett a

felperes terhén értékelni, mert ő volt a bizonyító fél [Pp. 265. § (1) bekezdése], hanem azért is, mert az ő kötelezettsége volt az építési napló vezetése [Épkiv. 26. § (2) bekezdése], amelynek a nem megfelelő teljesítésével saját magát hozta hátrányos helyzetbe a késedelem alóli kimentés körében (BDT2019.4087.IV.). A bizonyítatlanság következménye pedig az, hogy a felperes a műszaki ellenőr 2017 novemberét követő hiányára, a szerződésmódosítás után elrendelt többlet- és pótmunkák időigényére, valamint a vállalkozók közötti koordináció ezt követő elmaradására hivatkozással sem tudta kimenteni magát a kötbérfizetés alól, mert nem tudta bizonyítani, hogy azok milyen hatást gyakoroltak a konkrét kivitelezési folyamatra, és – az átfedésekre, valamint a megfelelő munkaszervezéssel elhárítható késedelmekre is figyelemmel – összességükben mennyivel hátráltatták a munka befejezését.

[52] Azt, hogy a felperesnek a mentesülés érdekében miért kellett volna bemutatnia és igazolnia a konkrét kivitelezési folyamatot, kiválóan szemlélteti a teljesítési határidő után megrendelt pótmunkák példája. Abból ugyanis, hogy az alperes egyes pótmunkákat (pl.: a parkoló kibővítését) több hónappal a teljesítési határidő lejárta után rendelt meg a felperestől, nem következik az, hogy a felperes kimentette magát a kivitelezés korábbi szakaszában bekövetkezett késedelem alól. Ahogy azt az alperes az építési napló alapján helyesen előadta: a felperes a megrendelés időpontjában még az épületen belüli munkákkal volt elfoglalva, azaz az utóbb megrendelt pótmunkától függetlenül már késedelemben volt. Azt pedig a kivitelezés korábbi menetének bemutatása nélkül nem tudta igazolni, hogy ezt a korábban bekövetkezett késedelmet az ellenőrzési körén kívül eső, a legutolsó szerződésmódosításkor előre nem látható ok idézte elő, amelyet nem kerülhetett és nem is háríthatott el. A kivitelezési folyamat konkrét ismeretének hiányában nem lehetett tényként elfogadni azt sem, hogy a teljesítési határidő lejárta után megrendelt pótmunka szükségszerűen annyi késedelmet okozott, amely megfelel a szakvéleményben kimutatott lehetséges többletidő-ráfordításnak, mert a felperes nem bizonyította, hogy miként szervezte a munkát, nem igazolta tehát, hogy a késedelmet megfelelő munkaszervezéssel nem tudta volna elkerülni, elhárítani vagy csökkenteni.

[53] Ezeket a feltételeket azonban a felperesnek nemcsak a teljesítési határidő lejárta után elrendelt pótmunkák, hanem az általa hivatkozott valamennyi körülmény esetén igazolnia kellett volna, amelyet – a kivitelezés konkrét lefolyásának bizonyítása nélkül – nem tudott teljesíteni. Egyes körülményeknél, így a műszaki ellenőr és a vállalkozók közti koordináció hiánya tekintetében még azt sem adta elő és így nem is igazolta, hogy azok milyen konkrét alkalmakkor és milyen mértékű hátráltatást okoztak, hiszen ilyet a szakértő sem tudott kimutatni. Az az érv pedig, hogy ezek a körülmények általában nehezítették a teljesítést, konkrétumok hiányában nem mentesíthette a felperest a kötbérfizetés alól. Más körülményeknél, így az elrendelt pót- és többletmunkák esetében a szakértő ugyan megállapította a többletidő-ráfordítás lehetséges mértékét, a fellebbezési érveléssel egyezően azonban többször hangsúlyozta, hogy mindez csak „egy nagyon durva szakértői becslés”, mert számos feltételezésen alapul. Az építési naplóból ugyanis nem lehetett megállapítani a munkát végzők létszámát, ezért azt a szakértő megbecsülte, továbbá – ugyancsak a kivitelezés aluldokumentáltsága miatt – nem számolt a lehetséges átfedésekkel sem, ezért úgy foglalt állást, hogy a valós többletidő-ráfordítás az általa kimutatott mértéknél akár nagyobb, de akár kisebb is lehetett (134. sorszámú szakvélemény 54-55., 60. és 84. oldalai). Erre tekintettel a felperes azt sem tudta kétséget kizáróan igazolni, hogy a legutolsó szerződésmódosítást követően elrendelt pót- és többletmunkák milyen többletidő-ráfordítással jártak, azt pedig végképp nem bizonyította, hogy azok – a többi általa hivatkozott körülménnyel együtt – összességükben mennyivel hátráltatták a kivitelezés befejezését, mint ahogy azt sem, hogy e késedelmet – az átfedésekre is figyelemmel – megfelelő munkaszervezéssel sem tudta elkerülni vagy elhárítani.

[54] Az alperes helyesen utalt arra, hogy a szakvélemény idézett megállapításaival ellentétes volt, ezért aggályosnak minősült az a szakértői végkövetkeztetés, amely a megrendelői tervkéssedelem és a pótmunkák időigénye miatt a projekt befejezésének reális időpontját 2018. szeptember 26. napjában határozta meg. Ezt a következtetést ugyanis a rendelkezésre álló adatok nem támasztották alá, hiszen a szakértő maga is épp azt állapította meg, hogy a kivitelezési folyamat aluldokumentáltsága miatt nem lehet meghatározni a felperes által hivatkozott körülményeknek a véghatáridőre gyakorolt hatását, amely azt jelenti, hogy nem lehet megállapítani a projekt befejezésének „reális időpontját” sem. Tévedett tehát az elsőfokú bíróság akkor, amikor az érdemi döntését erre az aggályos szakértői megállapításra alapította.

[55] Bár ugyanezt a következtetést tartalmazta a TSzSz. szakvéleménye is, az ebben a körben szintén aggályosnak minősült. A TSzSz. tv. 8/E. § (1) bekezdése ugyan kimondja, hogy a TSzSz. szakvéleménye ugyanolyan bizonyítéknak minősül, mint a perben kirendelt szakértő véleménye, ezt a jogszabályi rendelkezést együtt kell értelmezni a TSzSz. tv. 6. § (2) bekezdésével, amely meghatározza a TSzSz. szakvélemény tárgyát képező szakkérdéseket, ezáltal pedig a TSzSz. kompetenciájának határait. Ezen a TSzSz. nem terjeszkedhet túl, mert akkor kompetencia-hiányos szakvéleményt ad, amely ebben a körben aggályosnak minősül, így bizonyítékként nem használható fel [Pp. 316. § (1) bekezdés d) pontja, Fővárosi Ítéltábla Pf.21.029/2019/5.]. Mivel pedig a TSzSz. a TSzSz. tv. 6. § (2) bekezdése alapján nem nyilváníthatott véleményt a projekt befejezésének reális időpontjáról, a jogszabályban meghatározott kompetenciáján túlerjeszkedett, a szakvéleményét tehát ebben a körben nem lehetett figyelembe venni.

[56] Erre tekintettel az ítéltábla megállapította, hogy a felperes a Ptk. 6:186. § (1) bekezdése és a 6:142. §-a alapján nem mentette ki magát a kötbérfizetési kötelezettsége alól, ezért megvizsgálta, hogy az alperes beszámítása megszüntette-e az elsődleges kereset alapján fennálló követelését vagy nem. Ehhez elsőként e kifogással érvényesített követelés mértékét határozta meg, amelynek napi összege a pótmunkadíjat is magában foglaló nettó vállalkozói díj 1%-ának felelt meg. Mindez – az alperes 21. sorszámú beadványában foglalt és a felperes által külön vitássá nem tett számítás alapulvételével – azt jelenti, hogy a kötbér alapja 475 000 000 Ft alapidíj + 12 047 155 Ft elfogadott pótmunkadíj – 6 714 865 Ft elmaradt munkára eső díj + 17 242 421 Ft pótmunkadíj, azaz 497 574 711 Ft, a napi kötbér pedig 4 975 747 Ft volt. Ezzel szemben az alperes a 21. sorszám alatt módosított beszámítási kifogásában csupán napi 4 917 077 Ft kötbérkövetelést számított be, amelyhez az ítéltábla kötve volt, függetlenül attól, hogy az alperes e beadványában jelezte: a beszámított követelés összege változhat, azt ugyanis utóbb nem változtatta meg. Mivel pedig az alperes a kifogásában 20 napi kötbért és annak járulékait érvényesítette, a beszámított tőkeösszeg 98 341 540 Ft-nak felelt meg, vagyis 6 Ft-tal kevesebb volt, mint amennyit az alperes kiszámolt. A felperes e kötbér mérséklése iránt nem terjesztett elő kérelmet, annak összecszerúságát ugyanis kizárólag azért tartotta eltúlzottnak, mert vitatta a késedelem megszűnésének időpontját (15. sorszámú beadvány III/2. pontja). Erre tekintettel a kérelemhez kötött ítéltábla nem vizsgálta, hogy van-e helye a kötbér mérséklésének, hanem a fenti kötbérösszeggel számolt.

[57] A beszámítást tartalmazó irathoz csatolt okirati bizonyíték tanúsága szerint az alperes először 2019. június 7-én közölt beszámítási nyilatkozatot a felperessel, amelyben a kötbérkövetelésének tőkeösszegét számította be a ki nem fizetett vállalkozói díjból és a jótéjesítési garanciaként visszatartott díjból eredő tartozásába. Ez a tartozás ezen a napon 19 374 129 Ft díjból, ezen összegnek a 2018. szeptember 13-tól 2019. június 7-ig járó, a Ptk. 6:48. § (1) bekezdése szerinti kamatából, azaz 128 028 Ft-ból, 20 327 129 Ft visszatartott garanciából, és ezen összegnek a 2018. október 12-től 2019. június 7-ig járó, a Ptk. 6:48. § (1)

bekezdése szerinti kamatából, azaz 119 791 Ft-ból, vagyis összesen 39 949 077 Ft-ból állt. Az alperest megillető 98 341 540 Ft tőkeösszeg ezen követelésbe történő beszámítása után az alperes tőkekövetelése 58 392 463 Ft-ra csökkent.

[58] A második beszámítást tartalmazó nyilatkozatot az alperes 2020. április 3-án tette meg (9. sorszámú beadvány), amelyben a fennmaradt tőkekövetelését és annak 2019. június 7-től 2020. április 3-ig járó, a Ptk. 6:155. §-a szerinti kamatát, azaz 4 299 925 Ft-ot, összesen tehát 62 692 388 Ft-ot számított be a felperes pótmunkadíj iránti követelésébe, amely 17 242 421 Ft tőkeösszegeből és ezen összegnek a 2018. szeptember 13-tól 2020. április 3-ig járó, a Ptk. 6:48. § (1) bekezdése szerinti kamatából, azaz 241 914 Ft-ból, vagyis összesen 17 484 335 Ft-ból állt. A beszámítást követően az alperest megillető tőkeösszeg 45 208 053 Ft-ra csökkent.

[59] A harmadik beszámítást tartalmazó nyilatkozatot az alperes 2020. november 12-én tette meg (21. sorszámú beadvány), amelyben a fennmaradt tőkekövetelését és annak 2020. április 4-től 2020. november 12-ig járó, a Ptk. 6:155. §-a szerinti kamatát, azaz 2 426 474 Ft-ot, összesen tehát 47 634 527 Ft-ot számított be a felperes visszatartott szavatossági garanciából eredő díjkövetelésébe, amely 20 327 129 Ft tőkeösszegeből és ezen összegnek a 2020. október 12-től 2020. november 12-ig járó, a Ptk. 6:48. § (1) bekezdése szerinti kamatából, azaz 13 329 Ft-ból, vagyis összesen 20 340 458 Ft-ból állt. A beszámítást követően az alperest megillető tőkeösszeg 27 294 069 Ft-ra csökkent, a felperes elsődleges keresettel érvényesített követelése pedig megszűnt [Ptk. 6:49. §].

[60] Erre tekintettel az alperes elsődleges fellebbezése alapos volt, ezért nem kellett elbírálni a másodlagos, a harmadlagos és – a határozott fellebbezési kérelmet egyébként is nélkülöző – negyedleges (perköltséggel kapcsolatos) fellebbezését, így nem kellett foglalkozni az azok alátámasztására előadott érvekkel, mint ahogy a felperes fellebbezési ellenkérelmében ezek cáfolata érdekében kifejtett ellenérvekkel sem. E körben az ítéltábla csupán azt emeli ki, hogy nem volt szükség az Étv. 39/A. § (6) bekezdésére alapított védekezés elbírálása sem, mert azt az alperes a 8. sorszámú beadványának 3. oldala szerint kizárólag arra az esetre terjesztette elő, ha az ellenkövetelése nem lenne alapos, az azonban – a kifejtett okok miatt – eredményre vezetett.

[61] Nem kellett elbírálni a másodlagos keresetet sem, azt ugyanis a felperes az elsődleges keresettel nem valódi, hanem csak látszólagos tárgyi keresethalmazatban terjesztette elő. Nem arra hivatkozott tehát, hogy az elsődleges keresetben foglalt követelésen felül további követelései vannak az alperessel szemben, hanem arra, hogy csupán egyetlen követelése van, amelyet két jogcímen is érvényesített. Ezt az – elsődleges jogcímen részben alaposnak bizonyult – egyetlen perbeli követelést pedig az alperes beszámítása megszüntette, amely kizárta ugyanezen követelés másodlagos jogcímen történő elbírálását is.

[62] Bár az alperes kérte a biztosítási intézkedés megszüntetését is, az meghaladta ennek a másodfokú eljárásnak a kereteit. A biztosítási intézkedés iránti kérelem ugyanis önálló végrehajtási kérelemnek minősül, amelyet nem ebben az eljárásban, hanem e kérelem folytán megindult külön végrehajtási eljárásban bíráltak el és foganatosítottak. Erre tekintettel annak megszüntetését sem ebben az eljárásban, hanem az említett végrehajtási eljárásban kell kérni, amelynek elbírálására a végrehajtást elrendelő bíróság jogosult [Vht. 201. § (1) bekezdése].

[63] A részben megváltoztatott elsőfokú döntés folytán az alperes az elsőfokú eljárásban teljes pernyertes lett. Erre tekintettel a felperes alap nélkül kérte a csatlakozó fellebbezésében a neki megítélt elsőfokú perköltség felemelését, az általa előlegezett elsőfokú perköltséget ugyanis a pervesztessége folytán neki kell viselnie, az alperes elsőfokú perköltségét pedig szintén neki kell megtérítenie [Pp. 83. § (1) bekezdése]. Az alperes az elsőfokú eljárásban a jogi képviselőjének díját előlegezte meg, amelynek összegét az ítéltábla – a felszámítással egyezően – az R. 2. § (1) bekezdése és a 4/A. § (1) bekezdése alapján bruttó 5 646 188 Ft + 13 tárgyalásra bruttó 152 400 Ft/tárgyalás (1 981 200 Ft), azaz összesen bruttó 7 627 388 Ft-

ban állapította meg. Bár az alperes felszámította a biztosítási intézkedéssel kapcsolatos kiadásait és elmaradt kamatbevételeit is, ezek nem a jelen eljárás tárgyát képező keresettel, hanem az önálló végrehajtási kérelemnek minősülő, külön végrehajtási ügyben elbírált biztosítási intézkedés iránti kérelemmel állnak okozati összefüggésben, ezért azokat az alperes a Pp. 80. §-a alapján nem számíthatta fel ebben az eljárásban.

[64] A kifejtett okok miatt az ítéltábla az elsőfokú ítélet fellebbezett részét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, a felperes keresetét teljesen elutasította, mellőzte az alperes elsőfokú perköltség megfizetésére kötelezését, és a felperest kötelezte, hogy fizessen meg az alperesnek 7 627 388 Ft elsőfokú perköltséget.

[65] Mivel a megváltoztatott érdemi döntés szerint az alperes nem köteles díjfizetésre, nem volt mit előzetesen végrehajthatóvá nyilvánítani, ezért nem vezettek eredményre a felperesnek a 182. sorszámú kiegészítő ítélet és a 189. sorszámú végzés elleni fellebbezéseit sem, amelyek arra irányultak, hogy az ítéltábla mondja ki a teljes megítélt díjkövetelés előzetes végrehajthatóságát. Erre tekintettel a kiegészítő ítélet fellebbezett részét (a további kiegészítés mellőzését), valamint a 189. sorszámú végzést a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[66] Az alperes kiegészített ítélet elleni fellebbezése eredményes volt, ezért az ezzel kapcsolatban felszámított másodfokú perköltségét a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján a felperes köteles megtéríteni. E körben az általa lerótt 2 500 000 Ft fellebbezési illetéket, valamint az R. 2. § (1) bekezdése és a 4/A. § (1) bekezdése alapján 450 000 Ft + áfa, azaz 571 500 Ft jogi képviselői munkadíjat számított fel, amelyet az ítéltábla elfogadott, így 3 071 500 Ft másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte a felperest.

[67] A felperes csatlakozó fellebbezése nem volt alapos, ezért az ítéltábla a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte őt az alperes ezzel kapcsolatban felszámított másodfokú perköltségének megtérítésre is, amely az R. 2. § (1) bekezdése és a 4/A. § (1) bekezdése alapján 90 000 Ft + áfa, azaz 114 300 Ft jogi képviselői munkadíjból állt.

[68] Bár nem vezettek eredményre a felperes által a 182. sorszámú kiegészítő ítélet és a 189. sorszámú végzés ellen benyújtott fellebbezések sem, az alperes e körben nem számított fel másodfokú perköltséget, ezért ennek viseléséről nem kellett döntenie [Pp. 82. § (3) bekezdése], az általa felszámított másodfokú perköltséget ugyanakkor valamennyi fellebbezés és csatlakozó fellebbezés tekintetében a pervesztes felperes maga viseli [Pp. 83. § (1) bekezdése].

Debrecen, 2024. július 11.

Dr. Görög Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. előadó bíró, Dr. Riczu András s.k. bíró